

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 31. mai 2022
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0167(COD)

9598/22
ADD 3

JAI 768
COPEN 212
DROIPEN 72
CODEC 799

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	25. mai 2022
Saaja:	Nõukogu peasekretariaat
Komisjoni dok nr:	SWD(2022) 246 final
Teema:	KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE Lisatud dokumendile: Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv vara tagasivõitmise ja konfiskeerimise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument SWD(2022) 246 final.

Lisatud: SWD(2022) 246 final

Brüssel, 25.5.2022
SWD(2022) 246 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

[...]

Lisatud dokumendile:

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv
vara tagasivõitmise ja konfiskeerimise kohta

{COM(2022) 245 final} - {SEC(2022) 245 final} - {SWD(2022) 245 final}

Kommenteeritud kokkuvõte
Mõjuhindang vara tagasivõitmist ja konfiskeerimist käsitlevate ELi õigusnormide läbivaatamise kohta
A. Vajadus meetmete järele
Miks? Mis on lahendamist vajav probleem?
Organiseeritud kuritegevus on üks suurimaid ohte Euroopa Liidu julgeolekule. Kuritegelike organisatsioonide üha keerukamad tegutsemisviisid, keerulised vahendid ebaseadusliku vara pesemiseks ja peitmiseks ning saadav tohutu tulu, mille suuruseks hinnatakse vähemalt 139 miljardit eurot aastas, muudavad organiseeritud kuritegevuse tõkestamise äärmiselt keeruliseks. Tähtis on tagasi võtta kriminaaltulu ja tagada, et kuritegevus ei oleks tulus. Hoolimata nõukogu 2007. aasta otsusest kriminaaltulu jälitamise talituste kohta ja 2014. aasta konfiskeerimisdirektiivist, millega on kehtestatud arestimise ja konfiskeerimise miinimumstandardid, võetakse kurjategijatelt ära vaid väike osa ebaseaduslikust varast. Seda järgmistel põhjustel: • suutlikkus kiiresti kindlaks teha, jälitada ja arestida vara on piiratud, kuna õiguskaitse valdkonnas ei peeta finantsuurimisi esmatähtsaks ning liikmesriikide kriminaaltulu jälitamise talitustel ei ole ressursse, volitusi ega teavet, et teha üksteisega tõhusat koostööd; • vara ei hallata alati tõhusalt, kuna vajaminevaid eriteadmisi alati ei ole ja meetmeid selle tagamiseks, et vara ei kaotaks oma väärtust, ei võeta süstemaatilisel; suured halduskulud ja vara väärtuse kahanemine ei innusta algatama vara jälitamise ja arestimise menetlusi; • olemasolevad konfiskeerimisvahendid ei hõlma kõiki kuritegelikke turge ega ole mõeldud selleks, et ära võtta kriminaaltulu, kui kurjategijad – eriti need, kes on kuritegelikus maailmas olulisematel positsioonidel – peidavad edukalt oma jäljed ja varjavad oma vara ebaseaduslikku päritolu; • vara tagasivõitmist ja konfiskeerimist ei peeta piisavalt prioriteetseks paljudes eri rolle täitvates asutustes.
Mida selle algatusega loodetakse saavutada?
Käesoleva algatusega loodetakse suurendada pädevate asutuste suutlikkust võtta kurjategijatelt ära nende kriminaaltulu ja vähendada sellega nende suutlikkust panna toime uusi kuritegusid. Seda üldeesmärki silmas pidades püütakse algatusega saavutada neli erieesmärki: • suurendada vara jälitamise alast suutlikkust, kandes hoolt selle eest, et pädevatel asutustel on pädevus ja ressursid ning piisav juurdepääs teabele, et jälitada vara ja teha koostööd piiriülesele; • parandada vara haldamise vahendeid, et viia miinimumini kulud ja säilitada vara väärtus; • suurendada vara konfiskeerimise alast suutlikkust, võimaldades ametiasutustel võtta meetmeid seoses kuritegeliku tegevusega ja kuritegelike organisatsioonide, eelkõige nende juhtide valduses oleva kriminaaltuluga; • parandada vara tagasivõtmise süsteemi tulemuslikkust strateegilisema lähenemisviisi rakendamise ja koostöö suurendamise kaudu.
Milline on ELi tasandi meetmete lisaväärtus?
Kuritegelike organisatsioonide ebaseaduslik vara paikneb mitmes jurisdiktsioonis. Liikmesriikide ametiasutused sõltuvad ebaseadusliku vara tagasivõtmisel vara tulemuslikust jälitamisest ja arestimisest teistes liikmesriikides ja ELi-üledest koostöömehhanismidest. Ebapiisavad vara tagasivõtmist käsitlevad sätted ühes liikmesriigis mõjutavad kõigi liikmesriikide julgeolekut, kuna kuritegelikud organisatsioonid kasutavad kriminaaltulu kuritegelikuks tegevuseks kogu ELis. Liikmesriikide ametiasutused ja sidusrühmad on tunnistanud, et Euroopa Liidul on paremad võimalused töötada välja ühised õigusnormid selle riikidevahelise kuritegeliku nähtuse vastu võitlemiseks.
B. Lahendused
Milliseid seadusandlikke ja mitteseadusandlikke poliitikavariante on kaalutud? Kas on olemas eelistatud variant? Miks?
Lisaks mitteseadusandlikule variandile (1. variant), milles keskendutakse parimate tavade vahetamisele, suunistele ja koolitusele, hinnati iga erieesmärgi vaatenurgast kolme seadusandlikku varianti, millest osutus eelistatud variandiks 3. variant. • I eesmärk: suurendada vara jälitamise alast suutlikkust ◦ 2. variant: suurendada kriminaaltulu jälitamise talituste volitusi ja ressursse ning parandada juurdepääsu andmebaasidele. ◦ 3. variant: lisaks 2. variandi meetmetele nõuda teatavate kuritegude puhul finantsuurimiste süstemaatilist algatamist ning reguleerida kriminaaltulu jälitamise talituste vahelist teabevahetust. ◦ 4. variant: lisaks 3. variandi nõuetele laiendada finantsuurimiste algatamise kohustust kõigile kuritegudele ja luua kriminaaltulu jälitamise talituste ööpäev läbi töötavad kontaktpunktid. • II erieesmärk: tagada tõhus vara haldamine ◦ 2. variant: luua kontaktpunktid, et hõlbustada vara haldamise talituste piiriülest koostööd, ja

sätetada vara haldamise üldpõhimõtted. ○ 3. variant: lisaks 2. variandi meetmetele nõuda kõigilt liikmesriikidelt vara haldamise talituste loomist ja selle tagamist, et neil talitustel oleks võimalik müüa vara enne, kui see kaotab oma väärtuse. ○ 4. variant: koondada kõik vara jälitamise ja haldamisega seotud ülesanded ühte kriminaaltulu jälitamise ja haldamise talitusse. • III erieesmärk: suurendada vara konfiskeerimise alast suutlikkust ○ 2. variant: laiendada konfiskeerimismeetmete kohaldamisala kõigile rasketele piiriülestele kuritegudele (st ebaseaduslikule kauplemisele tulirelvadega). ○ 3. variant: laiendada konfiskeerimismeetmete kohaldamisala kõige tulutoovamatele organiseeritud kuritegevuse raames toime pandavatele kuritegudele (võltsimine, pettus jne) ning võtta kasutusele uus konfiskeerimismudel, mis võimaldab konfiskeerida vara, mis on saadud kuritegelikul teel, kuid mis ei ole otseselt seotud konkreetse kuriteoga, kui see vara ei ole proportsionaalne vara omaniku sissetulekuga. ○ 4. variant: lisaks 3. variandi meetmetele laiendada konfiskeerimismeetmete kohaldamisala kõigile kuritegudele. • IV erieesmärk: parandada vara tagasivõitmise süsteemi üldist tulemuslikkust ○ 2. variant: nõuda, et liikmesriigid kehtestaksid vara tagasivõitmise riikliku strateegia, kus on kindlaks määratud ühised eesmärgid ning kindlaks määratud osalejate rollid ja koostöö. ○ 3. variant: kehtestada koostöökohustused ja aruandlusnõuded, mis on seotud vara tagasivõitmise süsteemi toimimisega, ning esitada võimalikud soovitusel; luua vararegistrid ja jälgida vara tagasivõitmise otsuseid. ○ 4. variant: ühendada omavahel kõigi liikmesriikide vararegistrid.
Kes millist varianti toetab? Seadusandlik sekkumine on kooskõlas ootustega, mida on väljendanud kaasseadusandjad, kes konfiskeerimisdirektiivi vastuvõtmise ajal kutsusid komisjoni üles analüüsima, kas oleks võimalik kehtestada täiendavad eeskirjad, milles käsitletakse kuritegeliku vara konfiskeerimist süüdimõistva otsuse puudumise korral. Peale selle kutsus nõukogu 2020. aasta juunis komisjoni üles kaaluma võimalust tugevdada arestitud vara haldamise õigusraamistikku ning anda kriminaaltulu jälitamise talitustele lisapädevusi, näiteks vara kiireloomulise arestimise pädevus, ja juurdepääs andmebaasidele. Kriminaaltulu jälitamise talitused ja kriminaaltulu jälitamise talituste platvorm toetasid seda. Peale selle toetasid konfiskeerimise kontaktkomitees esindatud liikmesriikide ametiasutused konfiskeerimisdirektiivi kohaldamisala laiendamist ning kutsusid üles edasisele ühtlustamisele ja koostööle vara haldamisel.
C. Eelistatud poliitikavariandi mõju
Millised on eelistatud poliitikavariandi (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikavariantide) eelised? Eelistatud poliitikavariant (3. variant) peaks aitama märkimisväärselt suurendada liikmesriikide suutlikkust võtta kurjategijalt ära nende ebaseaduslik tulu. Tagades, et pädevatel asutustel on vahendid, et paremini jälitada vara, säilitada vara väärtus ja tulemuslikult konfiskeerida vara, mis on saadud kuritegelike organisatsioonide asjaomase kuritegeliku tegevusega, aitab eelistatud poliitikavariant märkimisväärselt suurendada konfiskeeritava vara võimalikku mahtu. Vähendades rahalist kasu, mis on kuritegevuse ajendiks ja mis võimaldab kurjategijatel tegutseda, aitab eelistatud variant märkimisväärselt tugevdada võitlust organiseeritud kuritegevusega. Sellega suureneb kodanike usaldus õigusemõistmise vastu ja paranevad võimalused maksta ohvritele hüvitist. Kuritegevuse vähenemine on kasulik ka ettevõtjatele, eriti kui konfiskeerimisvõimalusi laiendatakse tulule, mis on saadud konkurentsi moonutavate kuritegude, näiteks võltsimise või käibemaksupettuse tulemusel. Samuti toob riigieelarvesse laekuva tulu suurenemine kasu haldusasutustele.
Millised on eelistatud poliitikavariandi (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikavariantide) kulud? Eelistatud poliitikavariant toob kaasa täiendavad avaliku halduse kulud, kuna nii kriminaaltulu jälitamise talitused kui ka vara haldamise talitused vajavad endale määratud ülesannete täitmiseks piisavalt ressursse. Need kulud jäävad hinnanguliselt vahemikku 30–40 miljonit eurot. Samas korvatakse lisakulud enam kui küllaga meetmetega, mis suurendavad kogu vara tagasivõitmise protsessi tulemuslikkust, kuna ettenähtud meetmetega võib tagasivõidetud vara kogus, mis praegu ulatub aastas 1 miljardi euroni, laias laastus kahekordistuda. Kokkuvõttes on haldusasutuste kulud eeldatavasti väiksemad kui tugevdatud vara tagasivõitmise süsteemi kaudu saadav tulu.
Milline on mõju ettevõtjatele, VKEdele ja mikroettevõtjatele? Eelistatud poliitikavariandi rakendamisel ei kehtestata ettevõtjatele mingeid kohustusi ja seega ei avalda see neile otsest mõju.

Kas on ette näha märkimisväärsed mõju riigieelarvetele ja ametiasutustele?
Nagu eespool märgitud, tekitab eelistatud poliitikavariant riigieelarvest kaetavaid täiendavaid halduskulusid. Need kaalub aga üles tulu, mis teenitakse konfiskeerimismäära tõusu ja tulemuslikkuse üldise suurenemisega.
Kas on oodata muud olulist mõju?
Eelistatud poliitikavariant mõjutab põhiõigusi , eelkõige õigust omandile, menetlusõigusi ja andmekaitset. Eelistatud variant hõlmab suurt hulka kuritegusid ja hõlbustab konfiskeerimist. Seetõttu mõjutab see suuremat arvu inimesi ja suuremat kogust vara. Samas hõlmab eelistatud variant tugevaid kaitsemeetmeid ning on kooskõlas kehtivas kohtupraktikas sätestatud õigus- ja menetluslike nõuetega .
D. Järeelmeetmed
Millal poliitika läbi vaadatakse?
Õigusakti mõju ei tuleks hinnata varem kui viis aastat pärast selle rakendamise tähtaega, mis on piisavalt pikk ajavahemik, et hinnata algatuse mõju pärast selle täielikku rakendamist kõigis liikmesriikides. Sellele hindamisele eelnevad rakendamisaruanded ja järelvalveprogramm.